

ZADNJA IZMENA

Michael Viewegh

Vzgoja deklet na Češkem (Odlomek iz romana)

II.

1. Golo dejstvo, da Beata *malce piše*, me ni niti malo presenetilo: vsakogar med nami konec koncev, kot je znano, *muči misel, da bo izginil nezapisan in neopažen v brezbriznem vesolju*, to dokazuje nezadržna rast

množične grafomanije med politiki, taksisti, mamami, ljubicami, morilci, tatovi, prostitutkami, prefekti, zdravniki in pacienti (Milan Kundera). Poleg tega sem vedel, da ima za sabo prvo leto na filozofski fakulteti (potem ko je uspešno opravila izpite v poletnem semestru, je študij *na svojo lastno zahtevo* opustila), v tem okolju pa se – kot sem imel priložnost sam spoznati – človek s pisanjem *legitimira*; če *sploh* ne pišete, zbudite sum, da ste prišli na šolo s protekcijo. Do tod je bilo torej vse v redu. Ni pa mi bilo jasno, zakaj se zdi Beatino pisanje tako pomembno Kralu, in njegovega prizadevnega zanimanja za tečaj *creative writing* si nisem znal prav dobro razložiti. Bi takole težil tudi učitelju violine, sem si rekel.

"Kaj pravzaprav pričakujejo od tebe?" je spraševala žena, ko sem se v nedeljo zvečer prvič odpravljal v službo. Hči mi je kljub mojim protestom zavila tri sirove buhteljne za na pot.

"To bi rad sam vedel," sem odgovoril raztreseno, kajti pravkar sem premišljal, kaj naj bi si vzel s sabo: Rdeč flomaster? Sliko Hemingwaya? "Da jo naučim pisati ... Z drugimi besedami čudež."

"Čudež. Torej jo nameravaš očarati?"

Kljub svojemu hudomušnemu izrazu se je zdela rahlo v dvomih.

"*Ne nameravam* je očarati," sem rekel na videz zadržano. "Jaz namreč mlada dekleta očaram popolnoma *nehote*."

"Ha ha ha," je rekla hči z neodobravanjem, kajti tudi čisto nedolžnih opazk s *to temo* ni prav nič marala. Na začetku tistega poletja jih še ni imela devet.

Žena je molčala. Kralova ugodna ponudba je iz mene sicer za petkov večer in vso soboto naredila *izredno sposobnega in spoštovanja vrednega moža*, vendar pa je bila zdaj že nedelja. Ni bilo težko uganiti, kakšna podoba mogoče *izgube pri dobičku* se ji podi po glavi.

"Kolikokrat boš šel tja?" je rekla hči.

"Velikokrat."

Obrnil sem se k ženi.

"Velikokrat, kajti *revščina kot ušiva kuzla že polezuje na našem pragu...*"

"Smo res revni?" je spraševala hči z iskrenim zanimanjem.

"Si že videla bogatega učitelja?" je rekla žena.

Poljubil sem jo.

"Ampak *videla ga boš*."

Komaj sem se znašel pred ograjo Kralove vile, so se premična vrata tudi tokrat hrupno odprla. Ostal sem pri miru.

Oba velikana sta mi mahala z vrta z daljinskim upravljalcem:

"Živio, prfoks!"

"Zdravo, fanta."

"Kar naprej!"

"Niti slučajno!" sem odločno zaklical.

"Ne boj se, kar naprej!" sta se smejala.

Premaknil se nisem niti za centimeter. Veselo sta preklinjala.

Tisti, ki je v četrtek vozil Kralovega audija, mi je na koncu prišel odpret. Opazil sem, da ima rdeče in zabuhle oči.

"V ključavnici se je spet nekaj zataknilo," mi je pojasnjeval. Dal mi je roko. "Jaz sem Peter. Kličejo me Petrček."

Z glavo sem pokimal proti kraju, kjer sta me zadnjič podrla na tla:

"Mislim, da sem se jaz že predstavil."

Ušel mu je kratek smeh.

"Danes me ne boste stolkla?" sem se informiral.

Zraven je prišel še drugi.

"Če ga danes ne bova stolkla ..." mu je Petrček razigrano referiral.

"Danes ne," se je smejal drugi. Menda mu je ime Jirka, ampak vsi ga kličejo Jirček. Z njegovimi očmi je bilo še slabše kot s Petrčkovimi.

"Koga sta objokovala?" sem vprašal. "Je morda umrl Arnold Schwarzenegger?"

Na dan je prišlo, da sta tipa tekmovala, kdo bo dlje zdržal zaprt v avtu, predtem popršenem s solzilnim plinom. Zmagal je Jirček.

S terase se je sklonil Kral:

"Izvolite naprej!" je zaklical in spet izginil.

"Pojdi že," sta me spustila.

"Kaj pa osebni pregled?"

"Pojdi," sta me porivala. "Mudi se mu na tenis."

"Vajina lahkomišelnost je osupljiva; kaj če imam v sprehajalni palici semteks?" Rigala sta od smeha. Jirček si je malce popljuval suknjič.

Vsaj pred tema idiotoma bom menda imel mir, sem pomislil.

Rahlo naivno sem pričakoval, da če moj nastop službe že ne bo naravnost *protokolaren*, pa bo vsaj imel *uradni pečat* – na koncu pa se je predvideno *uvajanje v funkcijo* (če je v tem primeru sploh mogoče govoriti o tem) odigralo nekam naglo in nekam brez pravega dostojanstva; Kral se je v naglici preoblačil za tenis in vse inštrukcije mi je delil na poti med spalnico in kopalnico.

"Beata je v svoji sobi – rekel sem ji, da bosta začenjala ob šestih. Zdaj je nekaj čez pol, žena vam bo v kuhinji skuhalo kavo."

Na tla je zbrcal tesne spodnje hlače, ki jih je imel na sebi, in nag stekel v kopalnico. Vrata je pustil odprta na stežaj. Opazil sem, da je moj tradicionalni odpor do samozavestnih nagih moških od časov vojaščine še narastel.

"Sporočite ji, da vztrajam pri tem, da bi zdaj na začetku ostajala doma – to zato, če bi hotela kam ven ..."

"Dobro."

"Čez dve uri bom že zdavnaj nazaj. Če se bom zamudil, boste počakali."

To je bilo slišati osorno. Kot da bi vso vljudnost izčrpal pri dveh najinih prejšnjih sestankih.

"Dobro."

Oblekel si je zeleno-belo majico z ovratnikom. Končno me je pogledal:

"Kot sem vam rekel: Ima *ustvarjalno krizo*. Ne bo vam lahko. Ne smete takoj vreči puške v koruzo."

Nataknil si je bele nogavice znamke Adidas – na vsaki so bile tri zelene črte:

"Že zdavnaj bi moral biti na igrišču."

Nisem se mogel znebiti občutka, da mu je to pomanjkanje časa prišlo prav. Vsi ti kratki, odrezavi ukazi so samo skrivali nekakšno neznano negotovost. Med drugim sem tudi to že videval v vojski.

"ODS Open Cup?" sem navrgel v šali.

"To bo šele decembra. V dvorani," mi je pojasnil. Samovšečno se je nasmehnil: "Danes igram s Petrom Čermakom."

Aktivnosti pesniške besede pa si ne smemo razlagati tako, da bi pesništvo z besedo ustvarjalo novo, samobitno in umetno resničnost, kot nekateri včasih napačno trdijo.

Jan Mukařovský, Študije iz poetike

Nekaj dolgih minut sem sedel v kuhinji čisto sam. Potem se je prikazala gospa Kralova:

"Z mlekom ali brez?" je strogo vprašala – očitno je tudi ona dobila navodila. Počutil sem se kot serviser televizorjev.

"Brez mleka, hvala."

"Kako lahko pijete črno?" je rekla očitajoče. Sebi je naredila *belo*.

V opravičilo sem skomignil z rameni in ji ponudil buhtelj – dejstvo, da sem s sabo prinesel tri sirove buhteljne, jo je nepričakovano razveselilo. Začela je spraševati o hčeri: Mi jih je sama zavila? Čisto sama? Kaj je pri tem govorila? Čigava ideja je bila pravzaprav to? Zares njena?

Podobnih vprašanj sem vaje od obeh svojih babic, tako da se mi posreči odgovarjati nanje – če to ne bo slišati preveč domišljavo – brez tistih običajnih *generacijskih grimas*. Mojemu zbližanju z gospo Kralovo je to razumljivo koristilo.

"Angelček," je rekla na koncu z iskreno ginjenostjo.

Vzdihnila je.

Ni bilo dvoma, da že misli na nekaj drugega.

Pokazala je gor proti stropu.

"Nekaj vam bom povedala – skoraj dvajset jih ima. Morala bi hoditi v službo," je resno rekla. "Poleg tega pa bi se morala poročiti."

Morebitna nadaljnja razglabljanja o tem, kaj potrebujejo dvajsetletne punce, je takoj nato preprečil prihod trinajstletne Agate. V ustih je imela liziko.

"Ooo," je veselo cmoknila, vendar brez pozdrava. "Ste že tukaj?"

"Ja. Tukaj sem že."

"Lepo pozdravi," je rekla gospa Kralova. "In sežuj se."

Agata je zbrcala z nog superge in liziko prilepila na Magazin Bleska, ki je ležal pred mano na mizi. Potem je šla bosa k hladilniku in med hojo sledila vzorcu na ploščicah. Iz hladilnika je potegnila plastično steklenico kokakole in velikanski paradižnik, tega si je potem celega stlačila v usta – po pričakovanjih ji je iz obeh kotičkov začel mezeti sok, poln rumenih zrn.

"Agata," je rekla gospa Kralova.

Agata se je zahihitala, zaletelo se ji je in začela se je dušiti – postala je rdeča v obraz, grozljivo je izbuljila oči in se mi sesedla k nogam z

zgovornimi kretnjami; ubogal sem jo in jo s sploščeno dlanjo nekajkrat udaril po koščenem prsnem košu. Zajela je sapo:

"Hvala."

Oči je imela polne solz.

"Za tole nimam živcev," je rekla gospa Kralova. Ob odhodu iz kuhinje mi je namenila žalosten pogled.

"Kaj ji je spet?" je očitajoče rekla Agata.

Nisem mogel zadržati nasmeha, čeprav sem vedel, da si bo moj *učiteljski* nasmeh razložila kot strinjanje, če ne celo spodbudo.

To se je pri priči potrdilo.

"Kako shajaš z Beato?" sem vprašal. Ravnokar je izvajala nekakšno vajo raztezanja.

"Kakšni vijaki?" je rekla brez zanimanja in se delala gluho.

Resignirano sem ponovil vprašanje.

Pogledala me je z zaničljivim začudenjem:

"Le kako naj bi shajala z njo, ko z mano že en teden ne govori?"

"S tabo *ne govori*?"

"Ne govori z *nikomer* ..." se je branila.

Bog mi pomagaj, sem pomislil.

"Zakaj ne govori?"

Očitno je hotela nekaj reči, ampak potem se je samo nakremžila:

"Ker je krava."

2. Ko sem nekaj minut čez šesto stopal po marmornatem stopnišču na Beatino podstrešje, sem se zalotil, da imam rahlo tremo. (To je bilo malce presenetljivo, v obdobju svojih učiteljskih začetkov sem sicer – kot verjetno vsakdo – imel nekajkrat tremo, ampak zdaj sem stopal v različne razrede šestindvajsetkrat na teden in na kakšno živčnost pri tem nisem niti pomislil.) Stopnišče se je izteklo v sončno mednadstropje z majhnim zimskim vrtom, kjer je nekdo s pomočjo treh pletenih naslanjačev, mizice in očarljive namizne svetilke z rožnatim svilenim senčnikom ustvaril zelo udoben kotiček. Samo še ročka s kavo in skodelici – in *tih pogovor o literaturi* se lahko začne, sem si rekel. Na vratih Beatinega budoarja sta bila velika pravokotna samolepilna etiketa z napisom PRIVATE in kakšnih ducat starih vodnih odtisov s portreti različnih glasbenih skupin, pri tem

so številne praske na številnih med njimi pričale o neuspešnih poskusih odstranjevanja. Ko niti potem, ko sem tretjič potrkal, nisem dočakal nobenega slišnega poziva, sem z besedami *Smem naprej?* vstopil.

V sobi je vladal soparen in temen mrak, kajti brokatne zavese na oknih so prepuščale zares le zelo malo svetlobe. Zato je nekaj časa trajalo, preden sem se orientiral: prostor je bil razdeljen z dolgo, kakšnih meter in pol visoko knjižno omaro, ki se je vlekla od nasprotne stene in se je naravnost pred vrati kot kakšen ladijski kljun končevala z barvno leseno figuro morske deklice, njene nekam ekspresivno dvignjene roke so rabile kot obešalnik za obleke. V manjšem delu sobe je bil enostaven delovni kot s pisalno mizo, zasut s knjigami in papirji. V preostalih dveh tretjinah je prevladovala originalna kotna sedežna *garnitura*, sestavljena iz velikanskega amorfnega kupa nekakšnih klobasastih blazin, dveh nizkih, že na videz majavih usnjenih taburetov in avtentičnega zobozdravniškega stola. Tradicionalno klubska mizico je zanimivo nadomeščala polovica naftnega soda firme Texaco, postavljena sredi kvadratne preprogice z orientalskimi vzorci. V vogalih sobe sta bila obešena velika črna zvočnika, med zatemnjenimi okni pa je visela polistirenska plošča z nizom ročno napisanih pripomb in izrezkov iz revije Vokno. Prevleke razmetane postelje, v katerih je s čelom proti zidu ležala Beata, pa so bile žalostno vsakdanje.

"Živio. No, tukaj sem. Z drugimi besedami: pravkar je v tvojo študentsko sobico – mimogrede: zelo posebno – vstopila čista, neponarejena umetnost."

Nobenega odziva. Spet sem s pogledom preletel interier:

"Dobro: Potem torej *meščanska* umetnost."

Nič.

"Nič ne pomaga," sem rekel, "ko se ti ni posrečilo, da bi me povožila..."

Svetli lasje na blazini se niso premaknili niti za milimeter. Da ni gluha, mi je prišlo na misel. Zaboga, to bi mi menda povedali. Za hip sem premišljal, kam bi se bilo najbolje uvesti, na koncu pa sem previdno zdrsnil na kup omenjenih klobasastih blazin in že v naslednjem trenutku prepaden ugotovil, da so napolnjene z vodo: mehka gmota si je pri priči prilastila moje težišče, se nekajkrat tekoče prelila in mi posledično vsilila lego Goyeve *Gole Maje*.

"To ni naslanjač. To je močvirje ..."

Prvi poskus, da bi se izkopal ven, se je končal v legi *Ubiti Marat*. Tišino je motilo le moje lastno sopihanje. V drugem poskusu se mi je posrečilo. Usedel sem se na trdi rob zobozdravniškega stola:

"No, dobro: pustiva hece."

Nekaj hipov sem premišljal.

"Položiva karte na mizo. Oče mi je rekel, da *malo pišeš*, in me je vprašal, ali bi se bil pripravljen s tabo o tem nekajkrat na teden pogovarjati. Pojasnil sem mu, da časa res nimam na pretek in da sem poleg tega rahlo skeptičen do takih *tečajev*. Če sem njegov predlog na koncu sprejel, je bilo to predvsem zato, ker mi je ponudil – vsaj za moje pojme – veliko denarja."

Zdelo se mi je, kot da bi *prikimala*.

"Obenem pa se nisem mogel znebiti občutka, da mu je iz kdove kakšnega razloga zelo veliko do tvojega pisanja. Trdil mi je sicer, da je tak literarnostilistični tečaj menda tvoja *skrita želja*, ampak jaz si, odkrito povedano, že kakšne tri minute zastavljam vprašanje, koliko se na skrite želje svoje starejše hčere resnično spozna ..."

Molčala je. Glava ji je nepremično ležala na blazini. Moja *sestavljanka* (razen poplave svetlih las) se doslej ni razširila niti za eno novo sličico.

"Naj odidem?" sem vprašal.

Brez odgovora.

"Nikakor namreč ne želim nikogar v nič siliti ..."

Nič.

"Odšel bom. Znašel se bom tudi brez tega denarja. Še naprej bom pač za nedeljsko kosilo jedel mesni narezek iz pločevinke. Pravzaprav obožujem mesni narezek."

In paradižnikovo omako, sem se spomnil.

"Znašel se bom in odšel," sem rekel že bolj zase.

Odsotnost njene kakršne koli reakcije pa me je vseeno precej živcirala. Spomnil sem se Krala in njegovega *ne smete takoj vreči puške v koruzo*. Nagnil sem se v smeri k lasem (gre za tako imenovani *ofenzivni pedagoški predklon*):

"Poslušaj, Beata," sem rekel precej odločno, "devet let sem poročen – in če česa res *ne prenašam*, potem so to take *teatralne napihnjene scene*.

Kaj ko bi enostavno odgrnila vse te zavese, spustila noter za spremembo malo zraka in svetlobe ter skušala nekaj trenutkov v *miru* neobvezno poklepetati? Ali ..." prevzela me je hipna zamisel, "kaj ko bi to učinkovito kombinacijo stomatološke ordinacije in naftnega skladišča sploh zapustila in se za trenutek premaknila v tista optimistična pletena naslanjačka tam med nadstropjema?"

Nekdo je vstopil. Razdraženo sem zamežikal v pravokotnik svetlobe.

"Motim?" je vljudno vprašala Agata. "Zakaj sedita v temi?"

"Ja, motiš!" Prvič v tej hiši sem povzdignil glas. "Oprosti, ampak morala naju boš pustiti sama!"

Užaljeno je stresla s frfrujem in za sabo zaloputnila vrata.

"Preslišal sem tvoj odgovor," sem rekel Beati kar se le da prijazno.

Bob ob steno.

"Beata, *lepo te prosim*." Potrpežljivost, s katero sem govoril, me je stala že precej naprežanja. "Ne bi mogla vsaj *poskusiti*? Ne bi mogla vsaj poskusiti ustreči svojemu očetu? Bova videla – morda bo to za kaj dobro..."

Rekel sem še:

"Zaboga, saj vendar ne gre za nobeno inštruiranje – zakaj bi si torej zadevo medsebojno komplicirala?"

In tudi:

"Edino, kar potrebujeva, je malce tvoje dobre volje."

In še:

"Obljubljam ti, da zvezkov *sploh* ne bova rabila ..."

Poskusil sem jo – pod vplivom filmov, ki se dogajajo v okolju psihiatričnih klinik – celo provocirati:

"Malce se ti mastijo lasje – si opazila?"

Ležala je kot *mrtva*.

Resignirano sem se zvrnil nazaj v zobozdravniški stol.

"Madona," sem glasno vzdihnil, "tole bo pa težko prislužen denar."

Privzdignila se je na komolcih in obrnila proti meni svoj brezizrazni obraz:

"O tem si lahko prepričan!" je zasikala z neprikrito apatijo.

Torej sem o tem prepričan.

Kar na lepem je začela bolehati in poležavati, hiralala je in pešala in hujšala in mrla, se žalostila in tarnala.

Karel Čapek, O solimanski princesi

Moram priznati, da me je Beatin nagli izbruh kar za nekaj dolgih minut ohromil: nesposoben za kakršno koli povezano in smiselno govorjenje sem brez besed s pogledom blodil po mrakobni sobi.

Šele občutek *prizadetosti*, ki sem si ga z malce nujno potrebne hinavščine sam sugeriral (*Kaj si ta punca sploh misli o sebi?*), mi je končno omogočil, da sem se vendarle malo konsolidiral – konec koncev nisem noben *zenbudist*, da bi se dobro počutil poldrugo uro sam v temi in samo s svojimi in za povrh še nikakor ne spodbudnimi mislimi.

Iz tega bo še super *štorija*, sem se utrujeno tolažil.

"Ti," sem rekel, "a ne bi vsaj radia poslušala?"

Bolj ali manj sem se že sprijaznil s tem, da se vsaka moja replika brez odziva izgubi v potemnelem prostoru.

"Ali pa kasetnik? Tišina je sicer zdravilo, vendar pa na drugi strani ni treba, da je človek takoj vzame preveliko dozo ... Kaj ko bi šel naredit jagodov koktejl – tistega, v katerem sem v četrtek sedel pri vas na terasi? Odličen je bil – doma sem si obliznil mednožje."

Tokrat ji je proti njeni volji ušel slišni hihot. Toliko trdovratnejši je bil potem njen molk.

Kljub temu te bom ugnal, mrha, sem si rekel. Vendar mi je že zmanjkovalo navdiha.

"Kaj pa, če bi posesal sobo?" sem predlagal ob tri četrta na sedem.

Ob sedmih sem rekel:

"Samo vprašal sem – *da pogovor ne bi zamrl ...*"

Ob pol osmih je odvrгла odejo. Čakal sem, kaj bo, ampak še naprej je ležala – verjetno ni več zdržala vročine. Popolna brezbržnost, s katero je molela proti meni svojo zadnjico v čipkastih hlačkah, je bila žaljiva. Imel sem občutek, da naravnost fizično čutim premike, ki so v danem trenutku potekali v mojem *socialnem čutu*.

"Fino," sem rekel. "Samo oprhal se bom in bom takoj zraven tebe."

To sploh ni bilo slišati tako, kot sem hotel.

Raje nisem nič več rekel.

Od sedmih in štirinpetdeset sem se brez pozdrava dvignil in se spustil dol. Kral je prišel v naslednjem trenutku – ves je bil zaripel in iz njegove sape je bilo rahlo čutiti pivo. Žena je od njega ravno jemala prepotena oblačila.

"Kako je torej šlo?" se je vedro zadrł, vendar me ni mogel več prevarati.

"Sploh ni šlo."

Naenkrat je bil videti prestrašen.

"Kako – sploh ne?"

"Sploh ne pač."

"Sta bila doma?" je rekel Kral sumničavo. Vprašanje je bilo namenjeno ženi. Prikimala je.

"Tega ne bom počel," sem rekel.

"Ne boste počeli?" je rekel Kral posmehljivo. "Saj še niti začeli niste..."

Nisem imel moči, da bi se pustil zvleči v kakšno *diskusijo*.

"Nisem ji kos."

"Zakaj bi kar takoj odnehali?"

"Zakaj? Ker sem v dveh urah spravil iz nje en sam stavek."

Moje besede so na zakonca Kral delovale prav nepredvidljivo.

"Kako?" je rekel Kral. "Spregovorila je?"

"Kaj je rekla?" je rekla gospa Kralova, kot je predtem spraševala o *moji* hčeri. Zdaj je bilo seveda njeno zanimanje še za malenkost večje.

"Da mi bo z njo težko – če prosto parafraziram."

Zakonca sta se spogledala.

"Na glas?" se je informiral Kral.

"Kako?"

"Če ga jê izgovorila *na glas*?"

"Ja. Na glas. In čisto sama."

Ni dojel.

"Pridite z mano," mi je ves vesel naročil, me odvedel v svojo prelepo delovno sobo in mi v gotovini izplačal deset tisoč kron kot *predujem za julij*.

"Boste videli, da se bo unesla," mi je zagotovil.

Pred kratkim sem v Lidovih novinah naletel na pogovor z igralcem Narodnega gledališča Borisom Rösnerjem – na vprašanje, kaj šteje za svoj

dosedanji največji uspeh, je odgovoril: *Za svoj največji uspeh v življenju štejem to, da imam zdravo, bistro, čedno osemnajstletno hčer.*

A mogoče ne?

Prevedla in spremno opombo napisala Nives Vidrih

Michal Viewegh (1962) je izdal svoj knjižni prvenec na začetku devetdesetih let (predtem je objavljajal po revijah), s svojim drugim romanom *Čudovita pasja leta* je pritegnil veliko pozornost kritikov in bralcev, zaslovel doma in se kmalu uvrstil med najuspešnejše pisatelje, to je sprožilo tudi pravi val prevajanja, tako da v zadnjih letih sodi med najbolj prevajane in v tujini znane sodobne češke avtorje (med temi je daleč najmlajši).

V prvencu *Mnenja o umoru* (1990) je analiziral duševnost malomeščanskih postav, kot se razkriva v njihovih različnih odzivih na umor mlade učiteljice. Tu se je pojavilo tudi mnenje, da "kar koli že počnete, literatura je prevara", to pa je že nekako napovedovalo nastanek avtorjeve tretje knjige *Zamisli prijaznega bralca* (1993), v kateri je spretno parodiral znane češke in svetovne pisatelje.

V romanu *Čudovita pasja leta* (1992), humorno in satirično obarvani kroniki (lastne) družine – ki ni niti disidentska niti ne hlapčuje režimu, ampak je iz tiste zlate, povprečne sredine, ki zna spretno loviti ravnotežje – iz časov tako imenovane normalizacije, avtor uporablja predvsem epske in dramske postopke (ne lirizacije in amorfnosti), predvsem pa daje prednost humoristični distanci pred izražanjem eksistencialnih občutij tesnobe in surovimi sporočili o kaosu – tako se loči od svojih prav tako uspešnih vrstnikov (na primer Zuzane Brabcove, Petra Placaka, Vita Kremličke) in njihove literarne obdelave istega obdobja češke bližnje preteklosti. Prav tako čuti avtor nelagodje do intelektualizirane proze avtoric, kot sta Sylvie Richterjeva in Daniela Hodrova. Vieweghovo razumevanje postmoderne literature kaže tale citat: "Če hočem o svetu pisati resnico, to ne pomeni, da moram pisati dolgočasno. To je – grobo poenostavljeno – moje naivno razumevanje tega slavnega postmodernizma."

Tudi v zadnjih dveh romanih (*Vzgoja deklet na Češkem*, 1994, in *Udeleženci izleta*, 1996) ostaja avtor pri svojih preskušanih prijemih: izredni berljivosti, dialoški zgradbi tekstov, humorju, parodiranju in ironiji (korenine njegovega humorja je treba iskati bolj v anglosaški kot domači tradiciji); nepomembna pa ni niti precejšnja avtobiografskost, ki pa je pravzaprav samo igra avtorja z bralcem (igra je polna namigov o tem, kaj se je res zgodilo, in nasprotno opozoril, da vse ni res; ker

pa gre za igro, lahko bralec mejo med resničnim in fiktivnim poljubno prestavlja) in jo zato lahko tudi štejemo med avtorjeve postopke, s katerimi dosega komične učinke.

V romanu *Vzgoja deklet na Češkem* Viewegh ne obdeluje več preteklega obdobja, ampak si privošči najnovejšo češko stvarnost novih podjetnikov povzpeticov; v ta okvir je položena intimna zgodba o učitelju češčine, čigar tečaj "kreativnega pisanja" za neuravnovešeno študentko se izcimi v ljubezensko zgodbico itn. Ker študentka na koncu romana ni nič manj neuravnovešena, se z avtom samomorilsko zaleti – in ker se je to v resnici zgodilo, kot bralca opozarja avtor, romana pač ne more končati drugače kot s to patetično, stereotipno smrtjo. Pripovedovalec v zadnjem stavku romana pravi svoji ženi: "Daj no," sem jo tolažil, "literature ne smeš jemati tako resno."